

Talousarvio ja -suunnitelma 2027-2029: laadintaohje

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnan lähtökohdat

1.1 Säännökset ja suositukset

Kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisesta sekä kuntastrategiasta säädetään kuntalaissa (410/2015). Lisäksi Kuntaliitto on antanut suosituksen talousarvion laatimisesta [Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma | Kuntaliitto.fi](#).

Talousarvio on tärkein yksittäinen kunnan talouden ja toiminnan ohjauksen väline. Talousarvion laadintaohjeen on tarkoitus antaa konkreettisia ohjeita toimielimille talousarvion valmistelua varten. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain mukaan talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

lin kuntastrategia vuoteen 2035 saakka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 20.4.2026 §22. Kuntastrategiaan 2035 on määritelty kolme päätavoitetta virtaa hyvinvoinnille, yhteydet itsenäisyyteen ja arvokkaat kylät. Strategisten päätavoitteiden tavoitteet ja mittarit kytketään strategian toimeenpano-ohjelmiin, joita ovat Energia- ja kestävyysohjelma, investointisuunnitelma, infran pitkántähtäimen suunnitelma, elinkeino-ohjelma, työllisyysohjelma, hyvinvointisuunnitelma, kulttuurihyvinvointisuunnitelma, liikuntapaikkasuunnitelma, sivistyspalveluiden palvelusuunnitelma, henkilöstöohjelma ja omistajaohjauksen konserniohje.

Strategian toimeenpano-ohjelmissa määritellään pitkän tähtäimen tavoitteet ja vuosittaiset tavoitteet määritellään osana vuosittaista talousarvioprosessia ja seuranta tehdään osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kahden vuoden välein toteutettavan kuntalaisbarometrin avulla asukkaat saavat arvioida arkeensa liittyviä väitteitä, ja sitä ovatko ne oman arjen kannalta tärkeitä tai merkittäviä. Vastauksissa toistuvat teemat nostetaan seuraavan kuntastrategiaan kehittämisteemaksi tai lupaukseksi.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

1.2 Yleinen talouskehitys

(Lähde: VM julkaisuja, 6/2026)

Maailmantalouden kehitykseen liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta. Kansainvälisen talouden näkymiä määrittävät erityisesti geopoliittiset jännitteet, kauppapoliittiset ristiriidat, protektionismin lisääntyminen sekä maailmankaupan ja investointien kehitys. Suurten talousalueiden kasvunäkymät vaikuttavat myös Suomen vientikysyntään ja sitä kautta kotimaisen talouden kehitykseen.

Suomen talous on ollut viime vuosina heikossa suhdannetilanteessa, mutta talouskasvun odotetaan vahvistuvan vähitellen ennustejakson aikana. Kasvun edellytyksiä tukevat inflaation hidastuminen, rahoitusolojen asteittainen keventyminen ja kotitalouksien ostovoiman paraneminen. Talouden elpymistä hidastavat kuitenkin julkisen talouden alijäämä, korkea velkasuhde, heikko työmarkkinatilanne sekä vaimea investointi- ja kulutuskysyntä. Myös väestön ikääntyminen ja työikäisen väestön kehitys rajoittavat pitkän aikavälin talouskasvun edellytyksiä.

Inflaation nopein vaihe on jäänyt taakse, ja hintojen nousuvauhdin arvioidaan pysyvän lähivuosina aiempaa maltillisempana. Inflaation hidastuminen tukee kotitalouksien ostovoimaa ja helpottaa myös julkisen talouden kustannuspaineita. Korkotason lasku ja rahoitusolojen normalisoituminen parantavat vähitellen kotitalouksien ja yritysten toimintaedellytyksiä. Korkotaso säilyy kuitenkin merkittävänä tekijänä kuntien rahoituskustannusten ja investointien suunnittelun kannalta.

Vuosia 2027–2030 koskeissa talousnäkymissä keskeisenä tavoitteena on talouskasvun asteittainen vahvistuminen. Kasvun ennakoitaan jäävän kuitenkin pitkällä aikavälillä maltilliseksi. Julkisen talouden sopeutustarve, korkea velkataso ja väestön ikääntymiseen liittyvät menot rajoittavat julkisen talouden liikkumavaraa. Talouskehitykseen liittyy edelleen huomattavia riskejä, minkä vuoksi myös kunnan taloussuunnittelussa on tarpeen varautua ennusteiden muuttumiseen.

Kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tulee huomioida toimintaympäristön epävarmuus, maltillinen talouskasvu, inflaation ja korkotason kehitys sekä niiden vaikutukset kunnan tuloihin, menoihin, investointeihin ja rahoitukseen. Talousarvion lähtökohtana tulee olla realistinen arvio tulojen kehityksestä ja menojen kasvusta sekä riittävä taloudellinen liikkumavara mahdollisiin toimintaympäristön muutoksiin.

1.3 Kuntatalouden tilanne ja kehitysnäkymät

(Lähde: VM julkaisuja, Taloudellinen kasa 2026)

- Verotulot ja valtionosuudet

Kuntien verotulot kasvavat parantuneen suhdannetilanteen vauhdittamana. Vuonna 2026 verotulojen kasvu kiihtyy 5,5 prosenttiin kunnallisveron ja yhteisö veron vahvan kehityksen myötä. Kokonaisverotulojen kasvu tasoittuu keskipitkällä aikavälillä noin 3,6 prosenttiin. Valtiolta saatujen tulonsiirtojen kehitys vaihtelee ennustejaksolla. Tulonsiirtoja kasvattavat kustannustenjaon tarkistus ja indeksikorotukset, mutta niitä pienentävät samanaikaisesti hallituksen peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetut vähennykset. Ennustejakson lopulla määräaikaisten leikkausten päätyminen kasvattaa valtionosuuksia. Tulorahoitus ei riitä kuitenkaan kattamaan menopaineita, ja kuntahallinto pysyy noin 0,2 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen vuosina 2029–2030.

- Kustannuskehitys: Käytetään keskushallinnon määrittämiä inflaatio- ja palkkakehityssennusteita

Kuntahallinnon taloustilanne pysyy haastavana lähivuosina. Vuonna 2026 alijäämä pysyy 0,3 prosentissa, syvenee 0,4 prosenttiin vuonna 2027 ja supistuu 0,3 prosenttiin vuonna 2028. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustevuosina pääasiassa hintojen nousun vuoksi, vaikka menojen määrä alenee syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienenemisen myötä. Erityisesti kunta-alalle sovitut palkkaratkaisut nostavat henkilöstövaltaisen sektorin työvoimakustannuksia. Palkankorotukset ovat suurimmillaan lähivuosina, ja kuntien ansiotasoindeksi ennakoidaan ylittävän yleisen ansiotason kehityksen vuosina 2027–2028.

Kuntien peruspalvelujen painopiste on sivistys- ja kulttuuripalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Palvelutarpeen lasku ei kuitenkaan realisoidu menojen alenemisena samassa suhteessa, sillä palveluverkkoon, henkilöstörakenteeseen ja lainsäädännöllisiin velvoitteisiin liittyvät jäykkyudet hidastavat menojen sopeuttamista. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat kasvaneet viime vuosina. Palvelutarpeen laskua on tämän vuoksi ennusteessa hieman loivennettu.

Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike lisäävät kuntien välisiä eroja. Muuttotappiokunnissa tulopohja heikkenee ja työikäinen väestö vähenee, kun taas kasvukeskuksissa lisääntyvä väestö ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Investoinnit pysyvät ennustejaksolla kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka investointinäköymät ovat osassa kuntia laskevia. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin, kuten rakennuksiin ja teihin, mutta tasoa pitävät yllä myös vihreän siirtymän investoinnit.

1.4 Talousarvion valmisteluajataulu ja laadintaperiaatteet

kk	vko	päivä	
elo	35	24.8.2026	Talousarvio 2027 laadintaohjeet ja kehukset käsittely KH:ssa
syys	39	21.9.2026	Talousarviota valmistelevat esihenkilöt ja viranhaltijat tuottavat omat valmisteluaineistonsa toimialajohtajien käyttöön 21.9.2026 mennessä. Valmisteluaineistoon kuuluvat tehtäväalueiden euomääräiset meno- ja tulobudjetit vuodelle 2027, käyttötalouden sanalliset perustelut sekä investointiesitykset.
loka	44	26.10.2026	Talousarvion ensimmäinen alustava käsittely KV:ssa, vero% TA 2027 → TA2027 verotuspäätös kunnanvaltuustossa 26.10.2026 tai 16.11.2026.
marras	45	6.11.2026	Lauta- ja johtokuntien kokoukset pidetään 6.11.2026 mennessä. Valmisteilla olevista lauta- ja johtokuntaesityksistä käydään keskustelut talous- ja hallintojohtajan sekä talousosaston kanssa ennen päätöksentekoa.
marras	48	23.11.2026	Kunnanhallitus käsittelee 23.11.2026 talousarvion.
marras	49	30.11.2026	Talousarvio KH:n käsittelyssä, esitykset TA 2027

joulu	50	7.12.2026	Talousarvio valtuuston käsittelyssä, päätökset TA 2027
-------	----	-----------	--

Vesiliikelaitoksen on annettava kiinteistö ja ympäristöteknisille palveluille tieto mahdollista vesi- ja jätevesimaksujen korotuksista.

Toimialojen ja liikelaitoksen tulee ennen lauta- ja johtokuntien päätöksentekoa käydä hallinto- ja talousjohtajan sekä talousosaston kanssa keskustelut valmisteilla olevista lauta- ja johtokuntaesityksistä.

Kunnanhallitus käsittelee kunnanjohtajan ja toimialojen esittämän talousarvion, jonka perusteella saadaan koko kunnan talousarvioesitys. Toimintojen ja palveluiden vaihtoedot pitää tarkastella ja kaikki vaihtoehtoiset ja edullisimmat tuotantotavat on tutkittava ja niihin siirtymisestä on esitettävä suunnitelma talousarviossa.

Talousarvioesitykset tallennetaan Opiferus –taloudensuunnittelu -ohjelmaan. Talousarvio laaditaan 100 euron tarkkuudella. Materiaalin saatuaan talousosasto kokoaa talousarvioesityksistä yhteenvedon.

Toiminnalliset tavoitteet

Talousarvion suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa lin kunnan toiminnalle asetetut tavoitteet, ennakoidut talousnäkymät sekä arvioitu väestöpohjan ja elinvoiman kehitys ja mahdolliset muut tiedossa olevat toimintaympäristön muutokset. Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2029 tulee laatia tasapainoon.

Jokaiseen toimialueen tulee asettaa kuntastrategian mukaiset strategiset tavoitteet ja toimintaa ohjaavat mittarit. Asetettavat tavoitteiden ja mittareiden tulee parantaa toiminnan tuottavuutta, tehokkuutta ja taloudellisuutta. Tavoitteen ja mittarin (tai tunnusluvun) tulee olla yksinkertainen ja selkeä. Tavoite tulee olla arvioitavissa. Tavoitteiden ja mittareiden asettelussa huomioidaan riskienhallinta. Tavoitteet tulee asettaa niin, että niillä pyritään torjumaan riskejä.

Tavoitteiden asettelussa tulee huomioida toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteeksi ja toimintaa kuvaavaksi mittariksi tulee käyttää myös toimintaa ja toimintaan tarvittavaa määrärahaa kuvaavaa tunnuslukua, kuten vaikkapa asiakasmäärä, oppilasmäärä tai kävijämäärä. Tavoitteiden asettelussa (myös toiminnallisten) tulee huomioida taloudelliset vaikutukset (tuottavuuden kasvu tai taloudellinen säästö). Tavoitteen asettaa se, joka vastaa tavoitteen toteuttamisesta ja seurannasta.

Tavoitteisiin liittyvät talousarviovuotta koskevat toimenpiteet ovat valtuuston nähden sitovia. Lautakuntatasolla voidaan käyttösuunnitelmien yhteydessä määrittää tulosalue- ja tulosyksikkökohtaisesti yksityiskohtaisempia ja määrältään useampia tavoitteita/toimenpiteitä, joita talousarviovuoden aikana lautakunnat/johtokunta voivat seurata.

Talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti vuoden aikana. Lopullinen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuma esitetään tilinpäätöksen yhteydessä.

Talousarviokehys

Talousarvion 2027 valmistelua ohjataan kunnanhallituksen hyväksymällä talousarviokehyksellä. Vuoden 2027 talousarvion valtuuston nähden sitovien määrärahojen alustavat tavoitekehykset tarkentuvat toimialojen kanssa käytävien talousarvioneuvottelujen perusteella.

Talousarviokehys on tiukka ja sen saavuttaminen edellyttää tiukkaa menokuria ja talouden tasapainottamiskeinojen käyttöä. Taloutta on tasapainotettu 1,4 M€, joten toimialojen tulee hakea toiminnallista kustannustehokkuutta ja rakenteellisia säästöjä talousarviokehityksen toteuttamiseksi.

Talouden strategiatavoitteet ovat:

1. Vuosikatteen tulee kattaa suunnitelmapoistot
2. Tilikauden tulos päättyy nollaan.

Talousarviokehitykset perustuvat seuraaviin lähtökohtiin ja tavoitteisiin:

Verot

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TA 2026	Ennuste 2026	Kehys 2027	TS 2028	TS 2029	Muutos% TA2026-TA2027
Verotulot	26 360	25 447	27 140			2,96 %
Kunnan tulovero	17 703	17 388	17 573			-0,73 %
Kiinteistövero	7 413	6 662	8 081			9,01 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 244	1 397	1 486			19,45 %

Verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton 15.6.2026 julkaisemaan veroennustekehikkoon. Seuraava veroennuste julkaistaan elokuun loppupuolella. Kiinteistöverot sisältävät 1,2 M€ arvion energiainvestoinneista. Veroennuste perustuu vuonna 2026 käytössä oleviin veroprosentteihin ja siinä on huomioitu, että kunnan tulovero tulee jatkossa asettaa 0,10 prosenttiyksikön tarkkuuteen.

Tämänhetkinen näkymä vuoden 2026 verotulokertymästä on hieman talousarviota heikompi. Suunnitelmavuosien verotulojen toteutumiseen vaikuttavat sekä alueen työllisyyskehitys että yritysten talousnäkymät.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TA2026	Ennuste 2026	Kehys 2027	TS2028	TS2029	Muutos% TA2026-TA2027
Valtionosuudet	14 483	14 163,6	14 008,9			-3,28 %
Peruspalvelujen vos	7 997,1	8 004	7 907			-1,12 %
Verot. perustuva vos-tasaus	5 655,5	5 631	5 407			-4,39 %
Veromenetyksen korvaus	714,6	696,9	863,2			20,80 %
Kotikuntakorvaukset	116	-198,8	-168,8			-245,28 %

Valtionosuudet on arvioitu VM:n vuoden 2027 ennakollinen valtionosuuslaskelman 25.6.2026 ja OKM:n valtionosuudet vuoden 2026 mukaan. Tarkistetut siirtolaskelmat julkaistaan elo-syyskuun vaihteessa. Lopullinen tasauslaskelma julkaistaan lokakuun lopussa, kun kunnallis- ja yhteisöverotukset verovuodelta 2025 ovat valmistuneet.

Toimintatulot

Maksuja ja taksoja korotetaan vastaamaan kustannustason muutosta. Lautakunnassa/johtokunnassa tarkastetut käyttö- ja palvelumaksut tulee tarkastaa ja esittää talousarvion laadinnan yhteydessä.

budjetoiduille hankkeille arvioidaan tulot avustuksen hankehakemuksen mukaisesti.

Hyvinvointialueen määräaikaisten vuokrasopimusten kesto päättyy 31.12.2028.

Henkilöstömenot

Ulkoiset, 1 000 €	TA2026	Ennuste 2026	TA 2027	TS2027	TS2028	Muutos% TA2026-TA2027
IIN KUNTA JA LIIKELAITOS						
Henkilöstökulut	- 23 741	-42 485	-44 482			3,02 %
Palkat ja palkkiot	- 19 269	-23 485	-24 645			3,80 %
Henkilösivukulut	- 4 472	-9 825	-19 885			3,19 %
Eläkekulut	- 3 904	-2 278	-4 760			6,44 %
Muut henkilösivukulut	- 568	-1 978	-4 035			3,35 %

Iin kunnan henkilöstömenot ovat talousarvion 2027 mukaisesti 24,6 milj. euroa. Henkilöstömenojen osuus on 55 % kaikista kunnan ulkoisista toimintamenoista. Henkilöstömenoista 69 % kohdistuu opetus- ja varhaiskasvatuspalveluihin, 11 % hyvinvointipalveluihin ja 12 % yhdyskuntapalveluihin.

Palkat on siirretty TA 2027 suunnitteluun sekä kehystietoihin henkilöstösuunnittelusta 22.5.2026, kesäkuun palkat sisältävät lomarahaa 6% sekä palkankorotukset; 1.8.2026 palkat nousevat 2,27 prosenttia, vuonna 1.4.2027 2,00 prosenttia. Palkkojen sivukulut sisältyvät TA 2027 sekä kehystietoihin ennakkotietojen pohjalta ja tarkentuvat talousarviovuoden aikana. Lopulliset prosentit vahvistuvat vasta vuoden lopulla.

Ennuste vuodelle:	2027	2026	2025
Kuel palkkaperusteinen prosentti	17,29 %	17,11 %	17,29 %
Opettajien VaEl-maksu	17,10 %	17,10 %	17,72 %
Sairausvakuutusmaksu	1,84 %	1,80 %	1,30 %
Työttömyysvak.maksu (keskimäärin)	1,23 %	0,57 %	0,94 %
Tapaturmavak.maksu	0,54 %	0,54 %	0,57 %
Muut (keskimäärin)	0,05 %	0,05 %	0,05 %

Tasausmaksu (entinen eläkemenoperusteiset maksut)

Keva on antanut arvion tasausmaksun suuruudesta. Koko kunnan tasausmaksu on ennakkotiedon mukaan 567 289,08 euroa. Summa jaetaan budjettiin henkilöstömenojen suhteessa.

Budjettiin tulee alustavasti varata sama summa kuin eläkemenoperusteisten maksujen tilillä on vuoden 2026 toteuman perusteella kirjattu summa. Varaus tarkistetaan ja korjataan keskitetysti budjetin valmistelussa henkilöstökulujen suhteessa.

Sisäiset erät

Kiinteistö- ja ateria- ja puhdistuspalveluiden sekä vesiliikelainoksen tulee antaa sisäisten vuokrien, vesimaksujen, aterioiden ja puhtauspalveluiden hinnat muille toimialoille lokakuun 9. päivään mennessä. Sisäiset laskutukset pitää sisällyttää hallintokuntien lopulliseen talousarvioehdotukseen. Sisäiselle tulolle ja menolle pitää olla sisäinen vastine.

Koneiden ja kaluston leasing-kulut

Koneiden ja laitteiden vuokrat saadaan arvioitua 3step-ohjelmasta ja Laplt:ltä saatavalla listalla. Listat ajetaan talousarvion laadintaa varten elo-syyskuussa.

Investoinnit

Investointeihin kirjataan uudisrakentaminen ja yli 10.000 euron kiinteistöjen / maarakenteiden korjaukset, mikäli ne ovat pitkävaikutteisia kiinteistön tai muuhun pitkävaikutteisen menon kuntoon ja käyttöikään vaikuttavia menoja. Lisäksi investoinnit voidaan budjetoida suurempina kokonaisuuksina esim. rakennusten korjausinvestoinnit. Kuitenkin yhteen rakennukseen tehtävät korjaustoimenpiteet pitää ylittää 10.000 euroa.

Myös yli investointirajan (10.000 euroa) menevät esim. ensikertainen kalustaminen tai muut irtaimen omaisuuden ostot kirjataan investointiosaan. Investoinnit kirjataan valmistuttua kunnan käyttöomaisuuskirjanpitoon. Pääasiassa kaluston hankintaan käytetään leasing-rahoitusta.

- rakennusinvestointi- ja kiinteistöjen korjaustarpeet tulee kartoittaa yhdyskuntapalveluiden kanssa yhteistyössä
- muiden kuin rakennusinvestointien suunnittelusta vastaa kukin hallintokunta tarpeiden mukaan
- Iin vesiliikelaitos vastaa ja suunnittelee toimialan rakennus- ja korjausinvestoinnit omaan investointiosaan

Irtaimistoinvestoinnit budjetoidaan kunkin toimialan omaan investointiosaan. Maanrakennus ja muut rakennusinvestoinnit budjetoidaan yhdyskuntapalveluiden investointiosaan

Investoinnit syötetään suoraan Opiferus -taloudensuunnitteluohjelmaan, joka kokoaa investoinnit talousarviokirjaan.

Kuntakonserni

Valtuusto asettaa kuntakonsernille selkeät strategiset ja taloudelliset tavoitteet. Kunnan tytäryhtiöiden tulee esittää valtuustolle strategiasta johdetut toiminnan ja talouden keskeisimmät tavoitteet ja tunnusluvut.

Kuntakonsernin tytäryhteisöt toimittavat kunnanhallitukselle taloussuunnitelmaa koskevat esitykset 21.10.2026.

Suunnitelmakaudet 2028-2029

Suunnitelmakausien pohjana käytetään vuoden 2027 talousarviolukuja, joihin tehdään ja perustellaan tiedossa olevat ja suunnitellut muutokset edelliseen vuoteen verrattuna. Suunnitelmakauden menokehitys pitää olla tasapainossa tulojen kanssa. Merkittävät toiminnalliset muutokset kustannusvaikutuksineen tulee budjetoida.

Kehyksen mukainen talousarvio

Taloussuunnitelma	TP 2025	TA 2026	Kehys 2027	ERO TA/kehys	Muutos % TA/kehys	TPE 2026
Toimintatuotot	8 481 151	7 439 791	7 526 350	86 559	1 %	7 272 494
Myyntituotot	4 010 327	3 666 328	3 723 430	57 102	2 %	3 451 790
Maksutuotot	524 091	811 200	741 200	-70 000	-9 %	789 882
Tuet ja avustukset	806 725	702 714	782 170	79 456	10 %	712 455
Muut toimintatuotot	3 140 008	2 259 549	2 279 550	20 001	1 %	2 318 367
Valmistus omaan käyttöön		5 000	5 000			2 500
Toimintakulut	-41 442 718	-43 176 496	-43 057 200	119 296	0 %	-42 484 698
Henkilöstökulut	-22 811 125	-23 741 319	-23 818 690	-77 371	0 %	-23 484 728
Palvelujen ostot	-12 016 009	-11 650 251	-11 452 210	198 041	-2 %	-11 486 353
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 608 966	-3 758 200	-3 715 800	42 400	-1 %	-3 643 981
Avustukset	-1 856 464	-2 218 721	-2 320 100	-101 379	4 %	-2 110 329
Muut toimintakulut	-1 150 155	-1 808 005	-1 750 400	57 605	-3 %	-1 759 306
Toimintakate/jäämä	-32 961 567	-35 731 705	-35 525 850	205 855	-1 %	-35 209 704
Verotulot	22 791 520	26 360 000	27 140 000	780 000	3 %	26 162 512
Valtionosuudet	13 875 321	14 483 408	14 008 920	-474 488	-3 %	14 323 516
Rahoitustuotot ja -kulut	-787 400	-768 764	-1 248 700	-479 936	38 %	-875 642
Vuosikate	2 917 875	4 342 939	4 374 370	31 431	1 %	4 400 682
Poistot ja arvonalentumiset	-4 462 971	-4 375 105	-4 442 100	-66 995	2 %	-4 429 764
Satunnaiset tuotot ja kulut						
Tilikauden tulos	-1 545 097	-32 166	-67 730	-35 564	53 %	-29 081
Varausten ja rahastojen muutokset	695 738	67 737	67 730	-7	0 %	65 514
Tilikauden yli-/alijäämä	-849 359	35 571	0	-35 571		36 433
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatulot Toimintamenot, %						
Vuosikate / Poistot, %						
Vuosikate, euroa / asukas						
Kertynyt yli-/alijäämä						

Kehyksen mukaisessa talousarvio-ohjauksessa lin kunnan talous pysyy tasapainossa. Vuosikate kattaa poistot, ja tilikauden tulos päättyy nollaan. Tasapainon saavuttaminen edellyttää käyttötalouden sopeuttamista heikkenevään rahoituspohjaan. Käytännössä tämä tarkoittaa erityisesti toimintamenojen kriittistä tarkastelua.

Talousarviovalmistelussa varaudutaan tarkistamaan kehystä ja sen mukaista tulossuunnitelmaa rahoituspohjan mukaisiin muutoksiin syksyn valtionosuuslaskelmien julkaisemisen jälkeen.

Kehyksen mukainen rahoituslaskelma

Rahoitusosa	TP 2025 1 000 €	TPE 2026	TA 2027 1 000 €	TS 2028 1 000 €	TS 2029 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 918	4 400	4 374		
Satunnaiset erät, netto			0		
Tulorahoituksen korjauserät	-1 642				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 504	-13 810	-11 580	-7 520	-4 670
Rahoitusosuudet investointimenoihin	93	350	450	800	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 281	0			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 854	-9 060	-6 756		
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset			0		
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0		
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 500	14 045,0	11 818		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 285		0,0		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-450	-4 985,0	-5 062		
Oma pääoman muutokset	0	0	0		
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 309	0	0		
Rahoituksen rahavirta	4 074	9 060	6 756		
Rahavarojen muutos	2 221	0	0		

Kehyksen mukaisessa rahoitussuunnitelmassa on huomioitu tämänhetkisen investointisuunnitelman mukainen investointitaso. Rahoituksen osalta suunnittelu tarkentuu talousarviovalmistelun edetessä.

Investointisuunnitelma

Investointisuunnitelma 1000 €	TP 2025	TA 2026 Ennuste	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Maan hankinta	-384	-450	-450	-450	-450
Muut investoinnit	0	-300	-450	-800	
KIINTEISTÖINVESTOINNIT	-1 263	-9 680	-6 350	-2 850	-1 000
KALUSTOINVESTOINNIT	-64	-160	-1 160	-300	-100
INFRA- JA YMPÄRISTÖINVESTOINNIT	-1 424	-1 570	-2 000	-2 000	-2 000
VESILIIKELAITOKSEN INVESTOINNIT	-970	-1 650	-1 170	-1 120	-1 120
KAIKKI YHTEENSÄ	-4 105	-13 810	-11 580	-7 520	-4 670

Talousarviovalmistelun sisältö

Talousarviota valmistelevat esihenkilöt ja viranhaltijat tuottavat omat valmisteluaineistonsa toimialajohtajien käyttöön 21.9.2026 mennessä. Valmisteluaineistoon kuuluvat tehtäväalueiden euromääräiset meno- ja tulobudjetit vuodelle 2027, käyttötalouden sanalliset perustelut sekä investointiesitykset.

- Tiivis kuvaus toiminnasta
- Keskeiset toiminnan painopistealueet
- Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edelliseen vuoteen verrattuna
- Taloudelliset tavoitteet
- Toiminnalliset tavoitteet
- Henkilöstöresurssit
- Riskit ja riskienhallinta
- Tavoitteet ja mittarit vuodelle 2027

Talousarviokirja laaditaan suoraan yhteiselle alustalle, josta kirja voidaan tulostaa käsittelyyn sähköisesti. Lautakunnan/johtokunnan käsittelyn jälkeen kootaan lautakunnan/johtokunnan esityksistä kunnan talousarviokirja. Talousarvio syötetään suoraan Opiferus -taloussuunnitteluohjelmaan.